
Betænkning afgivet af Udvalget for Videnskab og Teknologi den 30. maj 2006

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, lov om radiofrekvenser og lov om radio- og teleterminaludstyr og elektromagnetiske forhold (Opfølgning på regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse) [af videnskabsministeren (Helge Sander)]

1. Ændringsforslag

Videnskabsministeren har stillet 1 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 31. marts 2006 og var til 1. behandling den 18. april 2006. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udvalget for Videnskab og Teknologi.

Dispensation fra § 8 a, stk. 2, i Folketingets forretningsorden

Udvalget anmoder om, at Folketinget dispenserer fra reglen i forretningsordenen om, at der skal gå mindst 2 dage fra omdeling af betænkning til 2. behandling.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 5 møder.

Sammenhæng med andre lovforslag

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (lovforslag nr. L 217), som har været behandlet i Retsudvalget, samt forslag til lov om ændring af lov om forsvarrets formål, opgaver og organisation m.v. (lovforslag nr. L 218), som har været behandlet i Forsvarsudvalget.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og videnskabsministeren sendte den 10. februar 2006 dette udkast til udvalget, jf. alm. del – bilag 126. Den 3. april 2006 sendte videnskabsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse fra Telekommunikationsindustrien i Danmark. Henvendelsen til udvalget er optrykt som bilag 3 til betænkningen.

Videnskabsministeren har over for udvalget kommenteret den skriftlige henvendelse til udvalget.

Åbent temamøde

Udvalget afholdt den 22. maj 2006 et åbent temamøde om lovforslaget. I temamødet deltog som paneldeltagere repræsentanter for:

Gartner,
IT-Branchen,
ITEK og
Telekommunikationsindustrien i Danmark.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 22 spørgsmål til videnskabsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. 6 af udvalgets spørgsmål til videnskabsministeren og dennes svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, S, DF og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det stillede ændringsforslag.

Venstres, Socialdemokratiets, Dansk Folkepartis og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget noterer sig løftet fra ministeren om efter en passende periode at gøres status over lovforslaget i form af en offentlig redegørelse over erfaringerne med de foreslåede nye regler. På den baggrund forventer partierne, at ministeren 3 år efter lovforslagets gennemførelse vil give Udvalget for Videnskab og Teknologi en grundig orientering, der bl.a. skal omfatte erfaringerne med den nye bestemmelse om teleobservation. Orienteringen skal endvidere omfatte den tekniske udvikling af betydning for lovforslaget.

Partierne noterer sig desuden løftet fra ministeren om i de første år efter lovens ikrafttræden at give en årlig status i form af en offentlig redegørelse til Udvalget for Videnskab og Teknologi vedrørende centrale problemstillinger i lovforslaget, der henhører under ministerens ansvarsområde.

Det er Venstres, Socialdemokratiets, Dansk Folkepartis og Det Konservative Folkepartis holdning, at disse statusopgørelser skal følges op med drøftelser blandt de partier, der står bag lovforslaget.

Herudover mener Socialdemokratiets medlemmer af udvalget, at forebyggelse af terror og retssikkerhed for den enkelte hænger nøje sammen med de teknologiske muligheder, det moderne samfund giver os.

Det er spørgsmål, der kræver grundige overvejelser. Socialdemokratiet vil ikke risikere at give køb på de grundlæggende frihedsrettigheder i forsøget på at skærme os mod dem, der netop ønsker at komme vores frihedsideal til livs.

I så vigtig og kompleks en sag kan Socialdemokratiet kun undre sig over regeringens håndtering af dette lovforslag. Grundighed, eftertanke og åbenhed har ikke præget den vakkende håndtering, regeringen har præsteret. Tværtimod har forløbet budt på intern uenighed i regeringspartierne, usikkerhed om de teknologiske muligheder og hørings svar fra hele telebranchen, der advarer imod store dele af lovforslagets første udkast. Det har betydet, at denne vidtrækkende lovpakke er blevet hastet igennem Folketinget, og regeringen har i stor udstrækning overladt det til oppositionen at stå for det udredende arbejde.

Det var således på oppositionens foranledning, der blev arrangeret et åbent temamøde med telebranchen og it-eksperter, ligesom det er oppositionen, der har sørget for, at der følges op på lovforslaget.

For Socialdemokratiet er det af afgørende betydning, at disse opfølgninger bliver offentlige redegørelser med opfølgende drøftelser blandt de partier, der står bag lovforslaget.

Derudover er det afgørende for Socialdemokratiet, at hele spørgsmålet om logning blev taget ud af lovforslaget, idet der var lagt op til ændringer, ingen kan kende omfanget af, før logningsbekendtgørelsen foreligger.

Et *mindretal* i udvalget (RV, SF og EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for det stillede ændringsforslag.

Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget indstiller forslaget til forkastelse ved 3. behandling af to årsager: For det første betragter SF lovforslaget som en integreret del af den samlede terrorpakke sammen med lovforslag nr. L 217 og L 218. SF vil i denne forbindelse henvise til partiets politiske bemærkninger i betænkningen over lovforslag nr. L 217, hvor der er redegjort for de mange problematiske uklarheder, det lovforslag indeholder, herunder den usikre og ugennemskuelige retstilstand med hensyn til borgernes retssikkerhed. Den anden årsag handler om en række af de ændringer, som lovforslag nr. L 219 medfører. Lovforslaget indeholder ikke en sikkerhed for, at teleselskaberne ikke pålægges at sortere i de bruttodatastrømme, som de bliver forpligtet til at levere videre til politiet. Denne sortering må foretages af politiet og ikke af en privat erhvervsvirksomhed. Endvidere indeholder lovforslaget ikke en sikkerhed for at teleselskaberne ikke pålægges at afsende såkaldte tavse SMS'er – et forhold, SF betragter som en politiopgave. Endelig indeholder lovforslaget et pålæg om at indrette sit udstyr således, at det kan registrere afstanden til nærmeste mobilmast, selv om der ikke i dag findes tekniske standardløsninger herfor.

Enhedslistens medlem af udvalget bemærker, at lovforslaget som de øvrige dele af terrorpakken, er udtryk for regeringens manglende tillid til demokratiet. Der er i stedet tale om en ensidig fokusering på sikkerhed – og det på bekostning af retssikkerheden.

Det er især bekymrende, fordi regeringens embedsmandsgruppe, som lovforslagene i terrorpakken bygger på, slog fast i sin rapport fra november 2006, at det danske terrorberedskab ikke var utilstrækkeligt – eller sagt på almindeligt dansk: Det danske terrorberedskab er godt nok. Alligevel vælger regeringen at fremsætte lovforslag, som udvider efterretningstjenesternes operationsmuligheder, samtidig med at den uafhængige kontrol, eksempelvis domstolskontrollen, svækkes. Og med dette lovforslag lægger regeringen så at sige yderligere op til en »våbenoptræning«. Det skal forstås på den måde, at de onde og de kløgtige vil gå over til kryptering af deres kommunikation og bruge trådløse såkaldte hotspots m.v., hvorefter regeringen vil være nødt til at stramme loven yderligere. Det bliver skruet uden ende, alt sammen til gene først og fremmest for den almindelige borger. Også på den baggrund mener Enhedslisten, at hverken dette lovforslag eller de øvrige lovforslag i terrorpakken er en retsstat værdigt.

Det er dybt bekymrende, at den teleudbyder, der har kundeforholdet, er forpligtet til at udlevere oplysninger om kundens adgang til elektroniske kommunikationsnet og -tjenester for alle elektroniske kommunikationsformer til politiet, herunder oplysninger om kundens adgang til internettet (IP-adresser og e-mail-adresser), uden at betingelserne for edition skal være opfyldt, og uden rettens godkendelse. I denne forbindelse er der hverken henvisning til straffelovens kapitel 12 og 13 om forbrydelser mod staten eller terror eller til nogen mindste strafferamme. Det indebærer en adgang for politiet til at få alle de grundlæggende oplysninger, politiet ønsker for at kunne gennemføre en aflytning eller overvågning af en hvilken som helst borger – eller alle borgere, om man vil – uden retskendelse. Påstanden er ikke, at det vil ske. Påstanden er, at det kan ske, fordi udbyderne er forpligtede til at udlevere oplysningerne – i princippet til enhver i politiet – uden at det skal godkendes af domstolene.

Frem for alt savner Enhedslisten en præcisering i lovforslaget af fundamentale principper for teleudbyderes pligt til at hjælpe politiet. Uden sådanne principper er der risiko for, at teleudbydere tvinges ud i en egentlig overvågning af borgerne, som aldrig har været politisk tilkendegivet. Særlig på baggrund af, at lovforslagene er enestående i international sammenligning, forekommer mangelen på et mere tilbundsående forarbejde bekymrende.

Interesseorganisationen ITEK og Dansk Industri skriver bl.a. i deres hørings svar til lovforslaget: »Men den meget vidtgående åbning af adgangen til at kunne tilsidesætte almindelige retsprincipper taler for, at grænserne for, hvad man som virksomhed skal kunne tåle, underkastes en nøjere granskning – også i lyset af, at disse informationer kan risikere at komme i fremmede efterrettningsmyndigheders eje.« Der er næppe tvivl om, at ITEK her tænker på øgede muligheder for industrispionage i almindelighed og på Echelon i særdeleshed.

Det er dybt bekymrende, at regeringen nu vil have private virksomheder til at udføre politiarbejde. Således er det eksempelvis ikke politiet, men kundens teleselskab, som skal sørge for enten provokerede opkald eller SMS'er i forbindelse med stedfæstelse af en mobiltelefon. Det fremgår af ministerens svar på spørgsmål 12.

Lovforslaget viser måske i højere grad end lovforslag nr. L 217 og L 218, som er terrorpakken to øvrige lovforslag, at der er tale om, at regeringen ønsker at vise handlekraft frem for at se på årsagerne til terror. Således fremgår det af svar fra videnskabsministeren, at såkaldte VoIP-tjenester (voice over internet protocol) og chat er krypterede og ikke kan dekrypteres af teleudbyderne, hvorfor det vil være op til politiet, hvorvidt en konkret kryptering kan dekrypteres – eller sagt på almindeligt dansk: To af de hurtigst voksende teknologier inden for telekommunikation, nemlig VoIP og chat, kan ikke umiddelbart aflyttes, og det er tvivlsomt, om nogen kan bryde koden og på et senere tidspunkt »læse« indholdet af meddelelserne. Hertil kommer desuden, at politiet eller teleudbyderne ikke altid vil kunne se, hvem der kommunikerer med.

Det er dybt bekymrende, at regeringen er så fikseret på teknologien i forbindelse med telekommunikation. Når man taler om terror, er den mest udbredte teknologi sprængstof. Al erfaring viser, at terrorister anvender internettet på en sådan måde, at de aldrig vil falde i den fælde at bruge områder, hvor deres trafik bliver registreret. De vil som nævnt ovenfor benytte VoIP eller chat, de vil benytte almindelig kryptering, de vil benytte internetcafeer, såkaldte hotspots eller trådløse net i eksempelvis lejerforeninger osv.

På trods af, at der altså i dag findes teknologier og metoder, der gør det umuligt at se, hvem der snakker sammen, fremsætter regeringen lovforslag om øget overvågning generelt. Derfor er lovforslaget uden mening med hensyn til terrorbekæmpelse. Til gengæld vil det være med til at gøre borgerne mere utrygge og være med til at give danske virksomheder dårlige vilkår.

Konkluderende er det Enhedslistens opfattelse, at der ingen, absolut ingen, proportionalitet er mellem de metoder, regeringen vil tage i brug i, hvad den kalder værnet mod terror, og så de resultater, den vil opnå. Ingen kan påstå, at disse mange overvågningstiltag har nogen effekt på kriminalitet eller terrorvirksomhed.

Enhedslisten mener, at regeringens terrorpakke grundlæggende er og bliver en forkert politik.

Siumut, Tjóðveldisflokkurinn, Fólkaflokkurinn og Inuit Ataqatigiit var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af *videnskabsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 1

1) I det under *nr. 4* foreslåede § 15, *stk. 4*, udgår », jf. *stk. 1*, *nr. 1*,«
[Konsekvensrettelse]

Bemærkninger

Til nr. 1

Henvisningen udgår som en konsekvens af, at kravet om indretning af udstyr og systemer til brug for indhentelse af historisk teleoplysning og udvidet teleoplysning ikke indgår i § 15, *stk. 1*, *nr. 1*, som der henvises til.

Ændringen har ikke konsekvens for indholdet af forpligtelsen. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, *nr. 4*.

Troels Lund Poulsen (V) Britta Schall Holberg (V) Tina Nedergaard (V)

Torsten Schack Pedersen (V) Henrik Fruergaard (V) Jesper Langballe (DF)

Jørn Dohrmann (DF) Per Ørum Jørgensen (KF) Carina Christensen (KF) Rasmus Prehn (S)

Magnus Heunicke (S) nfm. Christine Antorini (S) Pia Gjellerup (S) Margrethe Vestager (RV)

Charlotte Fischer (RV) Anne Grete Holmsgaard (SF) Per Clausen (EL)

Siumut, Tjóðveldisflokkurin, Fólkaflokkurin og Inuit Ataqatigiit havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Siumut (SIU)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Fólkaflokkurin (FF)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Oversigt over bilag vedrørende L 219

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar og høringsnotat, fra videnskabsministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Kopi af justitsministerens besvarelse af Retsudvalgets spørgsmål 1 til lovforslag nr. L 217 vedrørende udmøntning af regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse
4	Invitation til høring om terrorbekæmpelse 10/5-06 på Christiansborg
5	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
6	Udkast til program for et eventuelt åbent temamøde om lovforslaget
7	Program for åbent temamøde 17/5-06
8	Pressemeddelelse om åbent temamøde 17/5-06
9	Videnskabsministerens besvarelse af spørgsmål nr. S 3744
10	1. udkast til betænkning
11	Henvendelse af 19/5-06 fra Telekommunikationsindustrien i Danmark
12	Teknologirådets Fra Rådet til Tinget nr. 224, maj 2006: »Terrornetværk i cyberspace«
13	Redegørelse fra regeringen om indsatsen imod terrorisme
14	Ændringsforslag fra videnskabsministeren

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 219

Spm.nr.	Titel
1	Spm., om ministeren er enig i, at de hurtigst voksende teknologier inden for it- og telekommunikation såsom Voice over Internet Protocol (VoIP) og chat reelt ikke kan aflyttes, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm., om en operatør eller udbyder fremover i praksis skal kunne verificere sin kunde, hvilket i princippet ikke er nødvendigt i dag, da kunden verificeres via sin indbetaling, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm., om en udenlandsk efterretningstjeneste via en udbyder i det pågældende land vil kunne få direkte adgang til it- og telekommunikation her i landet, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm., om Politiets Efterretningstjeneste f.eks. efter anmodning fra en udenlandsk efterretningstjeneste skal lade denne efterretningstjeneste »lytte med« på it- og telekommunikation i Danmark, såfremt denne efterretningstjeneste kan fremvise en dommerkendelse, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå

-
- 5 Spm., om bestemmelsen i den foreslåede nye § 15 c i lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet betyder, at politiet til hver en tid og uden konkret mistanke om terror kan pålægge udbydere af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester at udlevere oplysninger, der identificerer en slutbrugers adgang til kommunikationsnet og -tjenester, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 6 Spm., om lovforslaget betyder, at det er politiet, der alene skal stå for at sortere i bruttostrømmen af telekommunikationsdata fra en udvalgt bruger, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 7 Spm., om det ikke er hensigten, at private virksomheder skal sortere de dele af bruttodatastrømmen fra, som politiet ikke har fået adgang til i en eventuel begrænset retskendelse, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 8 Spm., om sortering i bruttodatastrømmen vil være en efterforskningsmæssig opgave, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 9 Spm., om det i USA er Federal Bureau of Investigation (FBI), der står for sortering af bruttostrømmen af telekommunikationsdata, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 10 Spm. om, hvilke teknikker der benyttes i andre lande til at bedømme afstanden mellem tændte, men ikke aktive, mobiltelefoner og nærmeste mobilmast, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm., om teleobservation af mobiltelefoner kun kan foretages ved hjælp af provokerede opkald, SMS'er el.lign., hvis teleobservation skal omfatte alle master, som en mobiltelefon løbende anvender, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm., om det er politiet og ikke private virksomheder, der skal stå for at sende provokerede opkald eller SMS'er til mobiltelefoner, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm., om der er udviklet lettilgængelige sensorer, der gør det muligt for den enkelte mobilbruger at opdage provokerede opkald eller SMS'er, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om de økonomiske omkostninger for henholdsvis politiet og teleselskaberne i kroner og mandskabsressourcer ved at muliggøre afsendelsen af provokerede opkald og SMS'er og drive et beredskab, der kan afsende provokerede opkald og SMS'er døgnet rundt, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om, hvordan ministeren forholder sig til, at de teknologiske ekstraomkostninger, der pålægges teleudbydere, vil skabe stigende tele- og internetpriser hos slutbrugerne til økonomisk og teknologisk skade for slutbrugerne, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm. om, hvilken effekt de øgede teknologiske omkostninger for teleudbydere i forbindelse med de øgede omkostninger ved terrorbekæmpelse vil få for små og mellemstore virksomheder, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå

-
- 17 Spm. om, hvorledes regeringen forholder sig til, at Danske Mediers Forum udtrykker betænkeligheder ved, at de foreslåede regler kan udhule kildebeskyttelsen i Danmark, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 18 Spm. om kommentar til henvendelsen af 19/5-06 fra Telekommunikationsindustrien i Danmark, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 19 Spm., om det fremover fortsat er politiet, der skal sende tavse sms'er, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 20 Spm., om det fortsat er politiet, der med udgangspunkt i en konkret retskendelse skal styre anvendelsen af skjulte sms'er i hver enkelt efterforskning, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 21 Spm., om ministeren kan bekræfte, at den maskinelle udtagelse af data for det første forudsætter, at man starter med at »optage« eller registrere hele bruttodatastrømmen, dvs. også indholdet, og dernæst, at en medarbejder hos teleselskabet anvender et stykke software, som i hvert enkelt tilfælde skal »indstilles« til at sortere den omhandlede abonnents data ud fra den større mængde, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå
- 22 Spm., om det er hensigten med lovforslaget, at eventuel yderligere sortering af de leverede data – ud over enten hele bruttodatastrømmen (svarende til aflytning) eller alle indeholdte IP-adresser i de udvekslede datapakker, såkaldt IP til IP (svarende til fremadrettet teleoplysning/aflytning uden indhold) – påhviler politiet som led i efterforskningen, til videnskabsministeren, og ministerens svar herpå

Nogle af udvalgets spørgsmål til videnskabsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 6, 9 og 10 og svarene herpå er optrykt efter ønske fra SF. Spørgsmål 11 og 18 og svarene herpå er optrykt efter ønske fra S. Spørgsmål 12 og svaret herpå er optrykt efter ønske fra EL.

Spørgsmål 6:

Betyder lovforslaget, at det er politiet, der alene skal stå for at sortere i bruttostrømmen af telekommunikationsdata fra en udvalgt bruger?

Svar:

Det fremgår af lovforslag L 219, at udbyderen er forpligtet til at udtage og videregive de relevante oplysninger i et læsbart format af bruttodatastrømmen.

Hvis der således er tale om en kendelse til at indhente teleoplysninger og udvidede teleoplysninger, er udbyderen forpligtet til alene at videregive de relevante oplysninger i læsbar form fra bruttodatastrømmen. Ved en kendelse til aflytning er det udbyders pligt at udtage den del af bruttodatastrømmen, der relaterer sig til det aflyttede objekts IP-adresse, MAC-adresse eller lignende.

Der er ikke tale om en manuel sortering af de relevante data, men derimod om maskinel udtagelse af de data, som kendelsen vedrører. Udtagelse af data kan foretages, uden at brugere, administratorer eller andre får adgang til selve dataindholdet.

Spørgsmål 9:

Kan ministeren bekræfte, at det i USA er Federal Bureau of Investigation (FBI), der står for sortering af bruttostrømmen af telekommunikationsdata?

Svar:

Telebranchen oplyste under den offentlige høring vedrørende L 219 den 17. maj 2006, at det i USA er Federal Bureau of Investigation (FBI), der står for sortering af bruttostrømmen af telekommunikationsdata.

For at få bekræftet den oplysning vil det være nødvendigt at indhente en udtalelse fra det amerikanske justitsministerium.

Tilvejebringelse af oplysninger om retstilstanden i andre lande er erfaringsmæssigt tidskrævende, og jeg kan derfor ikke besvare spørgsmålet inden for den tidsmæssige ramme for folketingsbehandlingen af L 219.

Spørgsmål 10:

Hvilke teknikker benyttes i andre lande til at bedømme afstanden mellem tændte, men ikke aktive mobiltelefoner og nærmeste mobilmast?

Svar:

Jeg har til brug for besvarelse af spørgsmålet indhentet bidrag fra IT- og Telestyrelsen, der oplyser:

»Det er ikke teknisk muligt i et GSM-system at fastslå afstanden mellem en tændt, men ikke aktiv mobiltelefon og nærmeste mast.

Af den årsag eksisterer der ikke teknikker i andre lande til at bedømme afstanden mellem tændte, men ikke aktive mobiltelefoner og nærmeste mast.

Dog er der allerede udarbejdet standarder, der gør det teknisk muligt for en GSM-operatør at indrette sit netværk således, at operatøren kan registrere den omtrentlige afstand mellem en mobiltelefon, der er i radiomæssig kommunikation, og den benyttede mobilmast, som ikke nødvendigvis er den nærmeste. For en nærmere beskrivelse af *radiomæssig kommunikation* henvises til besvarelsen af spørgsmål 11.«

Jeg kan henholde mig til det oplyste.

Spørgsmål 11:

Kan ministeren bekræfte, at teleobservation af mobiltelefoner, som det er defineret i lovforslag nr. 217 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love, fremsat af justitsministeren, kun kan foretages ved hjælp af provokerede opkald, SMS'er el.lign., hvis teleobservation skal omfatte alle master, som en mobiltelefon løbende anvender?

Svar:

Jeg har til brug for besvarelse af spørgsmålet indhentet bidrag fra IT- og Telestyrelsen, der udtaler:

»Det er korrekt, at teleobservation, der omfatter alle master, en given mobiltelefon anvender, kun er teknisk mulig, såfremt der er en eller anden form for radiomæssig kommunikation mellem mobiltelefonen og mobiltelefonsystemet.

Ved radiomæssig kommunikation forstås, at der enten tales i mobiltelefonen, sendes/modtages en SMS og lignende, eller at mobiltelefonen blot tændes/slukkes eller aktiveres ved grænsefladen mellem to trafikområder. Stedfæstelse af en mobiltelefon kræver således, at telefonen deltager i én af ovenstående kommunikationsformer.

Såfremt der ikke er radiomæssig kommunikation mellem mobiltelefonen og mobiltelefonsystemet, er det muligt ved hjælp af provokerede opkald, SMS eller lignende at bringe en tændt mobiltelefon i radiomæssig kommunikation.«

Jeg kan henholde mig til det oplyste.

Spørgsmål 12:

Såfremt provokerede opkald eller SMS'er skal benyttes til at gennemføre teleobservation i Danmark, kan ministeren så bekræfte, at det er politiet og ikke private virksomheder, der skal stå for at provokere opkald eller SMS til mobiltelefoner?

Svar:

Hvis de oplysninger, en retskendelse om teleobservation omfatter, kun kan fremskaffes ved hjælp af provokerede opkald eller SMS, må udbyderen af elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester stå for dette.

Spørgsmål 18:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 19. maj 2006 fra Telekommunikationsindustrien i Danmark, jf. L 219 – bilag 11.

Svar:

For så vidt angår pkt. 1 i henvendelsen skal jeg henvide til min besvarelse af udvalgets spørgsmål 6-8 til L 219.

For så vidt angår pkt. 2.a og 2.b i henvendelsen skal jeg henvide til min besvarelse af udvalgets spørgsmål 10-12 til L 219.

Vedrørende punkt 2.b skal jeg i tilknytning til min besvarelse af spørgsmål 10 bemærke, at selv om der er udarbejdet GSM-standarder, er det korrekt, at de ikke indgår som standardløsninger i det udstyr og de systemer, der markedsføres i dag til brug for GSM-mobiltelefonsystemet. Det er derfor korrekt, at der kan blive brug for specielle løsninger til danske mobilnet.

Derfor er der i lovforslagets ikrafttrædelsesbestemmelse sikret udbyderne tid til at implementere de tekniske løsninger. Kravet om at indrette teknisk udstyr og tekniske systemer i tilfælde, hvor udstyret eller systemet ikke er sat i drift inden lovforslagets ikrafttrædelse, træder således først i kraft den 1. juli 2007, mens kravet for så vidt angår teknisk udstyr og tekniske systemer, der er sat i drift inden den 1. juli 2006, skal være opfyldt den 1. januar 2008.

Det skal tilføjes, at lovforslaget indeholder en bemyndigelse til i særlige tilfælde at fravige de krav, der stilles til indretningen af udstyr og systemer, hvor tekniske eller praktiske hensyn nødvendiggør dette, jf. lovforslagets § 1, nr. 5.

På den baggrund finder jeg ikke behov for en bemyndigelse til først at sætte kravet om afstands-måling i kraft senere.

Der har i forbindelse med debatten om L 219 været forslag om, at jeg årligt rapporterer om lovens anvendelse.

Jeg finder det hensigtsmæssigt, at der efter en passende periode gøres status over erfaringerne med de foreslåede nye regler. På den baggrund vil jeg 3 år efter lovforslagets gennemførelse give Udvalget for Videnskab og Teknologi en orientering herom. Orienteringen skal bl.a. omfatte erfaringerne med den nye bestemmelse om teleobservation. Orienteringen skal endvidere omfatte den tekniske udvikling af betydning for L 219.

Herudover vil jeg de første år efter lovens ikrafttræden give Udvalget for Videnskab og Teknologi en årlig status vedrørende centrale problemstillinger, der henhører under mit ansvarsområde.

Henvendelse fra Telekommunikationsindustrien i Danmark

Telekommunikationsindustrien i Danmark

19. maj 2006

Til Udvalget for Videnskab og Teknologi

c.c.: Videnskabsministeren

IT- og Telestyrelsen

Telebranchens bemærkninger til det fremsatte lovforslag L219

I forlængelse af det åbne temamøde om terrorpakken, som Udvalget for Videnskab og Teknologi afholdt 17. maj, ønsker Telekommunikationsindustrien (TI) med dette brev at redegøre for de ændringer og præciseringer i det fremsatte lovforslag, som TI finder nødvendige. Der er tale om følgende 3 forhold:

1. Udtagning af data fra en bruttodatastrøm (datavask)
 - 2.a Teleobservation, tændt men ikke aktiv mobiltelefon
 - 2.b Teleobservation, afstandsmåling mellem mast og mobiltelefon

1. Udtagning af data fra en bruttodatastrøm (datavask)

TI ønsker følgende præcisering af L 219:

- At ændringsforslaget til telelovens § 15 og de dertil hørende lovforslagsbemærkninger om udtagning af data (lovforslagets side 22, 2. spalte) alene pålægger teleudbyderne en forpligtelse til fremadrettet – efter retskendelse herom - at kunne levere enten hele bruttodatastrømmen (svarende til aflytning) eller levere *alle* indeholdte ip-adresser i de udvekslede datapakker, såkaldt IP-til-IP (svarende til fremadrettet teleoplysning/aflytning uden indhold). Eventuel yderligere analyse og sortering/frasortering af datastrømmen – f.eks. svarende til kundens hot-mail-aktiviteter – er en efterforskningsmæssig opgave, som politiet varetager efter behov.

Det bemærkes, at et krav om, at teleudbyderne skal sortere i en bruttodatastrøm ikke er omtalt i Regerings Handlingsplan for terrorbekæmpelse, og at politiet i dag selv står for al analyse og sortering af bruttodatastrømmen.

2. Teleobservation

Lovforslagene om teleobservation baserer sig på en fejlagtig opfattelse af de tekniske muligheder for observation i mobilnet, hvilket bl.a. skyldes, at der ikke – som forudsat i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse – forud for fremsættelse af lovforslaget er sket en teknisk konkretisering og afklaring.

2.a Teleobservation, tændt, men ikke aktiv mobiltelefon:

TI ønsker følgende præcisering af L 219:

- At det ikke er teknisk muligt at stedfæste en tændt mobiltelefon, medmindre den er i aktiv brug (f.eks. ved brug af såkaldt tavse SMS).
- At provokeret trafik i form af tavse SMS med henblik på sporing af en tændt, men ikke aktiv mobiltelefon, skal udføres af politiet, da denne opgave er af efterforskningsmæssig karakter.

Teleudbydere skal ikke udføre efterforskning og f.eks. vurdere, hvornår og hvor ofte en mistænkt skal spores.

Det bemærkes, at politiet i dag selv står for at afsende provokeret trafik i form af tavse SMS med henblik på sporing af en tændt, men ikke aktivt kommunikerende mobiltelefon.

2.b Teleobservation, afstandsmåling mellem mast og mobiltelefon:

TI ønsker følgende præcisering af L 219:

- Der findes i dag ikke tilgængelige tekniske standardløsninger, som kan honorere det nye generelle krav om afstandsmåling mellem mast og mobiltelefon ved hver observation i forbindelse med aktiv kommunikation. Kravet vil derfor være til varig gene for danske mobiludbydere, idet der vil skulle udvikles og opretholdes specielle tekniske løsninger til afstandsmåling alene til brug for de danske mobilnet. VTU-ministeren bemyndiges derfor til at sætte kravet om afstandsmåling i kraft, når alment tilgængelige tekniske standardløsninger til positionering og afstandsmåling findes. Definitionen af teleobservation i lovforslagsbemærkningerne til L217 og L219 bibeholdes med henblik på at sikre, at politiet kan få udleveret oplysninger om afstand, når der foreligger tekniske standardløsninger.

Det bemærkes, at afstandskravet er et nyt krav i forhold til de teleobservationer, som gennemføres i dag.

Til orientering vedlægges kopi af TI's talepapir fra temamødet.

Med venlig hilsen

Ib M. Tolstrup

Direktør

TI's talepapir fra temamødet

Forslag til TI-indlæg på 5 minutter ved VTU's høring den 17. maj 2006.

Branchen hjælper gerne politiet. Og vi har et godt dagligt samarbejde.

Gennemgående kan vi hjælpe politiet mere end tidligere med teknologiens udvikling. F.eks. registrerede man først telefonsamtaler efter digitaliseringen i 1990'erne. Disse oplysninger stilles naturligvis også til rådighed for politiet.

Formelt har vi kun været pligtige til at sikre mulighed for aflytning i telefoncenter i fastnet og mobilnet – men vi yder som sagt i praksis mere til politiet. Også f.eks. fremadrettet sporing af mobiltelefoner og aflytning af internetkunder..

Vi har ikke noget imod, at pligten til at give disse ydelser til politiet lovfæstes.

Men når loven direkte forpligter branchen til at yde bestemte ting, er det naturligvis vigtigt, at det rent teknisk kan lade sig gøre.

Det føler vi ikke er helt opfyldt på i hvert fald 2 områder.

Teleobservation.

Først læste vi i handlingsplanen, at vi skulle være i stand til at følge en mobiltelefon fra mast til mast, hvis blot den er tændt. Det kan man ikke. For når mobiltelefonen ikke er i brug, er senderen slukket. Og så kan man naturligvis ikke følge den. Altså en teknisk umulighed. Det er netop vigtigt, at mobiltelefoner bruger den indbyggede radiosender mindst muligt. Ellers ville nettet blive belastet af opdateringer og telefonerne ville hurtigt blive afladet.

Så længe en tændt mobiltelefon ikke skifter område fortæller den ikke sin position til nettet. Udbydere har fra 9 -35 områder. Så de er ganske store og skift mellem områder dermed få.

Så fik vi indtryk af, at udbydere skulle sende såkaldte tavse SMS, så telefonerne alligevel kan spores inden for et område. Det vil nemlig aktivere telefonens sender og dermed give et spor

Teknisk set er dette en mulighed. Men med stor risiko for afsløring. Det skal derfor bruges med en omhu, som forudsætter indsigt i den konkrete efterforskning. Teleudbydere vil komme til at tage aktivt del i politiets efterforskning, hvis man skal sende sådan provokeret trafik. Grundlæggende finder vi det derfor helt forkert, hvis vi pålægges at skulle sende tavse SMS.

Samtidig har man indføjet et helt nyt generelt krav om angivelse af afstand fra masten ved hver observation. Sådan kan det i hvert fald læses. Der findes ingen tekniske standardløsninger herfor. Kravet vil derfor være til varig gene for danske mobiludbydere, idet der vil skulle udvikles og opretholdes specielle tekniske løsninger alene til brug for de danske mobilnet. Og vi kender slet ikke de økonomiske konsekvenser, da der er tale om brud med grundlæggende principper i nettene.

Lovkravet om teleobservation er for upræcist, og det har ikke som forudsat i handlingsplanen været drøftet med branchen. Vi er efterladt med følgende spørgsmål: Hvad er det vi skal kunne og hvordan?

Vaskning af data.

Med lovforslaget skal branchen også kunne aflytte kunders internettrafik..

Det er der vist ikke andre lande som forlanger endnu, men vi tror det også alment kan lade sig gøre.

Vi kan – om jeg så må sige – give politiet en kopi af alle de datapakker i en bruttodatastrøm, som kunden sender og modtager.

Men måske er det kun en lille del af denne bruttodatastrøm, som har politiets interesse, f.eks. svarende til kundes hotmail-aktiviteter. Eller måske giver dommerkendelsen kun adgang til visse data. Hvem skal så sortere?

Lovforslaget og de diskussioner, vi havde i vinter, skaber tvivl om rækkevidden af de forpligtelser der pålægges teleudbyderne til sortering af data.

Vi mener klart, at en sortering – med de risici, der altid vil være for at få meget eller for lidt – må være politiets opgave. Vi ønsker derfor en klar politisk tilkendegivelse om, at teleudbyderne alene er forpligtede til kunne udlevere den fulde bruttodatastrøm.

Sådan er det jo også med telefonaflytninger. For det er jo ikke teleselskaberne som skal frasortere samtaler, hvor den mistænkte ikke er part. Politiet får naturligvis alle samtaler fra den aflyttede telefon.

Afslutning

Det burde være åbenbart, at de tekniske problemer må afklares inden lovens vedtagelse. Ellers står vi med lovkrav, der ikke har hold i den tekniske virkelighed. Vi hjælper som sagt gerne politiet inden for vores evner. Men telenettene bygges ikke med politimæssig overvågning som primært formål.

Vi kan meget. Men vi kan ikke både have en fri kommunikationskultur på teleområdet med frit valg af nye teknologier og så samtidigt opfylde ethvert ønske hos politiet.

Vi finder det også horisontalt vigtigt, at televirksomhederne ikke inddrages i politimæssige opgaver, der ikke er snævert forbundet med deres aktiviteter som udbydere.